

навики відповідно до нормативних актів підприємства, у дусі стратегії підприємства в конкретних умовах здійснення кадрової безпеки. Тактичний рівень дає відповідь на питання, як здійснити те, що визначено на вищих рівнях. Задача кожного співробітника полягає в застосуванні своїх здібностей на благо підприємству.

Резюмуючи вищесказане, виділимо основні загальні задачі кадрової безпеки підприємств:

- участь у формуванні кадрової стратегії підприємства, процесах планування людських ресурсів, інформаційній, фінансовій політиці, розвитку й оцінці персоналу;
- формування вимог до співробітників підприємства щодо безпеки;
- складання відповідної нормативної документації для співробітників служби управління кадрами;
- складання нормативної документації для інших співробітників підприємства на користь дотримання кадрової безпеки;
- проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи зі співробітниками підприємства;
- виявлення, попередження і припинення небажаних дій з боку співробітників підприємства, що можуть спричинити завдання шкоди його інтересам;
- проведення заходів, направлених на недопущення осіб до заняття посадових позицій, зловживаючи якими, вони можуть завдати своїми діями шкоди підприємству;
- моніторинг, направлений на забезпечення кадрової безпеки.

Отже, представленні положення дозволяють сформулювати концептуальні основи управління кадровою безпекою на підприємствах.

Одержано 21.09.2018

УДК 330.3:338.4:658

Людмила Леонідівна КАЛІНІЧЕНКО,

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри економіки

Харківського національного університету будівництва та архітектури;

Катерина Валеріївна ШИП,

студентка Харківського національного університету будівництва та архітектури

ЗАХОДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Головною метою забезпечення економічної безпеки підприємства є досягнення максимальної стабільності функціонування, а також створення основи і перспектив зростання для виконання мети бізнесу, незалежно від об'єктивних і суб'єктивних чинників (негативних дій, чинників ризику) загроз.

Економічна безпека підприємства передбачає стійкий розвиток (тобто збалансований і безупинний), що досягається за допомогою використання всіх видів ресурсів і підприємницьких можливостей, за якими гарантується найбільш ефективне їх використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам).

Система економічної безпеки підприємства складається з комплексу заходів:

- фінансова безпека – питання фінансово-економічної діяльності підприємства, платоспроможності та інші «грошові питання»;
- силова безпека – це режим фізичної охорони об'єкта, особиста охорона керівництва, протидія криміналу, взаємодія з правоохоронними та іншими державними органами;
- інформаційна безпека – захист власної інформації. При необхідності інформаційно-аналітична робота, розвідка;
- техніко-технологічна безпека – формування технічної бази й устаткування, технологій і бізнес-процесів, які посилюють конкурентоспроможність підприємства на ринку;
- правова безпека – юридичне забезпечення діяльності підприємства: відносини з державою, партнерами, конкурентами, постачальниками;

– соціальна безпека – має на меті як розвиток та реалізацію інтересів підприємства, так і задоволення матеріальних та нематеріальних потреб працівників;

– екологічна безпека – це стан функціонування підприємства, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я населення;

– кадрова безпека – це люди, яким працедавець довіряє свої активи, ресурси й делегує повноваження для виконання всіх вище вказаних заходів.

Забезпечення економічної безпеки підприємства тісно пов'язане з усуненням погроз та кризових явищ. Фактори, які можуть призвести до економічної кризи на підприємстві, поділяють на зовнішні, які не залежать від діяльності підприємства, та внутрішні, що залежать від організації роботи самого підприємства.

Зовнішні фактори, що можуть вплинути на виникнення кризи, мають більшою мірою стратегічний характер. Вони зумовлюють економічну кризу підприємства при неправильному або несвоєчасному реагуванні на них, тобто за недосконалого функціонування системи своєчасного попередження та реагування з недопущення кризи

Внутрішні фактори, як правило, взаємопов'язані і в своїй сукупності негативно впливають на кризовий стан підприємства. Вони призводять до виникнення збитків у діяльності підприємства, неплатоспроможності, незадовільної організації роботи з ринком, втрати конкурентоспроможності

Основні зовнішні і внутрішні фактори економічної кризи на підприємстві та кроки на шляху зміцнення економічної безпеки відобразимо в таблиці 1:

Зовнішні фактори економічної кризи на підприємстві	Внутрішні фактори економічної кризи на підприємстві
• спад кон'юнктури в економіці в цілому; • зменшення рівня доходів у населення; • політична нестабільність і спрямованість політики держави, що позначається на рівні інфляції; • нестабільність господарського та податкового законодавства; • нестабільність фінансового та валютного ринків; • розвиток науки і техніки, його вплив на процеси виробництва товарів та їх конкурентоспроможність; • кризові явища в окремій галузі; • сезонні коливання; • посилення монополізму на ринку; • дискримінація підприємства органами влади та управління; • можливі конфлікти між засновниками підприємства (власниками).	• низька організація служби менеджменту; • організаційна структура виробництва, яка не відповідає вимогам часу; • недостатній рівень кваліфікації персоналу; • недоліки в організації виробничої сфери; • прорахунки у використанні ресурсного потенціалу; • недостатній рівень маркетингу та втрата ринків збуту продукції; • прорахунки в інвестиційній політиці; • незадовільно поставлена робота з винахідництва (інновації) та раціоналізаторства; • непередбачений дефіцит у фінансуванні; • недостатній оперативний контроль за діяльністю і процесом виробництва.

Кроки на шляху зміцнення економічної безпеки та уникнення економічної кризи українських підприємств

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості і незалежності підприємства;
- забезпечення технологічної незалежності і досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу підприємства; збільшення капіталовкладень у ресурсозбереження;
- активна участь у міжнародних виставках, семінарах та впровадження передового світового досвіду;
- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної і ефективної організаційної структури управління підприємством;
- досягнення високого рівня кваліфікації персоналу і його інтелектуального потенціалу;
- мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища;
- правова захищеність всіх аспектів діяльності підприємства;
- забезпечення захисту інформації, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства;
- ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу і майна, а також комерційних інтересів.

Отже, підприємства мають зміцнювати економічну безпеку та пристосуватись до змін зовнішніх і внутрішніх факторів, що визначають можливі кризові явища, що є гарантією виживання й розвитку виробництва.

Список бібліографічних посилань

1. Череп А. В., Лубенець І. О. Концептуальні засади економічної безпеки підприємств. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1 (5). С. 63–66.
2. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посіб. Київ : Атіка, 2005. С. 432.
3. Донець Л. І., Ващенко Н. В. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2008. С. 248.

Одержано 28.09.2018

УДК 347.775

Євген Володимирович КОВАЛЬОВ,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та фінансів факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗАГОСТРЕННЯ СВІТОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

В останні декілька років в глобалізованому економічному просторі відбуваються суттєві зміни. Це відмічають численні вчені. Так, В. М. Геєць звертає увагу на те, що на глобальному рівні загострилися економічні, екологічні та соціальні суперечності, в результаті навіть почала слабшати впевненість у майбутньому через загрози існуванню всього людства. Не останню роль у цьому відіграли довготривалий спад у західних розвинутих країнах динаміки економічного зростання. Нині прихід до влади нового президента США та оголошена ним стратегія розвитку для Америки багато в чому означають початок нового повороту у світовій, перш за все економічній політиці з наслідками, які можуть у разі її успішної реалізації істотно змінити стан справ насамперед на світових ринках. Це веде до того, що більшість країн орієнтуються на перегляд своєї економічної політики, оскільки транснаціональні корпорації діють, перш за все, у власних інтересах (при цьому всупереч розвинутим країнам), отже, слід очікувати ще більшого загострення проблем. З урахуванням цього уряд США почав змінювати свої підходи в економічній політиці. Відповідні зміни відбуваються і в ЄС, особливо після виходу з нього Великобританії. У цілому нині вважається, що зміни у підходах в економічній політиці США, Великобританії, окремих країн ЄС – це спроба послідовного відходу від ідеології